

OSEĆANJA I MISLI

ALFONSINA STORNI

ČOVEČULJAK

Čoveče sićušni, čoveče sićušni,
pusti pticu svoju koja želi let...
ja sam ptica tvoja, čoveče sićušni,
pusti me u svet.

U kavezu bejah, čoveče sićušni,
čovječuljku, ti što u kavez me skri.
Kažem ti sićušni, jer me ne razumeš,
niti možeš ti.

Ne shvatam te ni ja, jer težeš toliko,
otvori mi kavez da izletim sad,
voleh te za četvrt krila, čovečuljku,
šta ćeš više ti?

Huana De IBARBOUROU

LETO

Pesma što je reka peva,
Pesma zvučna, neprestana,
u visini šuma tamna,
u dolini pesak zlatni.

Pesma...
ševe sakrivene
sred borika mračnog tog.

Pesma...
vetra u granama
žbuna žukve rascvalog.

Pesma...
pčela ispred blaga
uljanika prepunog.

Pesma...
te brašnarke mlade
sa bremenom rublja svog.

I pesma, i pesma, pesma
moje duše lude, pjane,
ispod sunca blistavog.

Sa španskog originala stihove Gabrielle Mistral preveo M. Lj. Gardić, a ostalih pesnikinja V. Košutić

[NASTAVAK SA 3. STRANE]

energijom poigrava u majčinim rukama. Prišla sam i jedva da sam pružila ruku a ono je naglo raširilo oči, njegove crte se iste- goše a zatim skupiše, kao da je čitavo maleno lice od gume, i kineska beba završila tako silno da svi prodavci naglo trgnuti iz otmene tišine velikosvetkog hotela podlože glave. Doduše, oni su se smeškali sa izvinjenjem, pokušavajući da preda mnom oprav- daju bebui umanje moje očigledno očajanje. (Kinezi su dobri psiholo- zi), ali ja sam bila uvarena da mi prebacuju što sam svojim bel- im izgledom izazvala užas u na- linoj duši deteta.

Bilo je to definitivno poraz, trebalo je priznati i pomiriti se s činjenicama. Najzad, ljudi se mogu voleti i s njima se može bli- ti prijatelj i neulazeći u njihove intimne odaje i ne slušajući nji- hove intimne ispovesti! Ali je to značilo baciti u koš čitavu jednu knjigu uverenja nastalu kroz go- dine i pokušati ponova graditi nešto tražeći ravnotežu na nekom drugom mestu. Uostalom, ko je izmislio jedane ravnoteže? Po čemu je harmonija nešto što uk- viruje sve disharmonije i hoćemo li se odučiti da stvari ocenjujemo po sličnostima, ranijim iskustvima i uopšte intelektualističkim predu- bedjenjima. Ima svetova u koje se ne može prodrati, koji se mo- gu shvatiti ako se pretopimo u njih, ako se polstovetimo s njima, a za to treba najmanje pola ljud- skog života provesti u njima i po- sedovati dar prilagodjavanja.

Ne, ništa mi više nije po- trebno. Ni ta mala ljupka devoj- ka koja navodno, „treba da me upozna“ sa ovim gradom i ljudi- ma u njemu.

Napolju je sijalo jutarnje sunce, još blago i sasvim prijatno. Zrikavci su u horovima pevali ne- ku utišanu duboku melodiju. Vo- zači velo-rikši, ležerno zavaljeni u naslone svojih „ekipaža“ tiho su razgovarali, ili se naviknutim pokretima hladili lepezama od palmna lista. Svaki od njih iz- gledao je kao filozof, nosio nešto u svom pogledu što je nadrastalo obične ljudske misli: svet njihov, čini se, gradio se iznad sitnih ok- kupacija ljudi kojima sam pripa- dala. Iza ugla bila je velika sen- ka od dva stara drveta čije su se krošnje spajale i u toj senči, već izdake, primetih grupicu. Dese- tak devojčica, još skoro beba, ig- ralo se oko klupe na kojoj je se- dela jedna starica. Kada sam pri- šla bliže opazila sam da su stara- majkine noge deformisane a nje- no lice bilo je isplisirano u bez- broj pravilno raspoređenih lepeza. Devojčice, najstarijoj nije bilo vi- še od četiri godine, bile su čiste, debeljuškaste, a crne sjajne kikice su im koso ostojale od glave, te su onako uokvirane šarenim maš- nama, ličile na igračke. Zabora- vila sam na malopredjašnji jad a bilo je u meni i nekog očajnog prkosa, neke istine koja je tražila da se s njom računata, te podjoh polako ka grupci, sa žudnjom i strahom kojom se prilazi jaču tek izleglih pilića. „Sad će se razbe- žati!“ mislila sam, i otkrih sas- vim malo zlobe rodjene u bespo- moćnom besu. Ali bila sam upor- na, htela sam da zgrabim neku od tih žutih loptica i prinesem je grudima kako bih čula ono „tik-tak! tik-tak!“ u koje sam skoro prestala da verujem. Tada se jedan par velikih crnih očiju zaustavio na „mom licu, izne- nadnjeno i pitajući, a ja sam zas- tala ukopana, kao da se radilo o čitavom mom životu. Oči su se raširile još malo, a onda se sku- piše i sinuše. Prčast nosić, obra- zi od slonovače i dva niza sitnih belih zubića iza kojih dopire ra- dosno gukanje.

„O, da li je moguće, ona se smeje?!“

Samo trenutak, i već su se sve, gegučajući kao patkice, sja- tile oko mene, vešale se za ruke, vukle za skutove, tražeći da ih

podignem u naručje, cimmem za kikiću ili stavim prst na nosić nalik na malu ispučenu tačku. Gra- jale su razdragane i ja sam govorila svojim jezikom, shvata- goše a zatim skupiše, kao da je čitavo maleno lice od gume, i Osećala sam pravilne udare nji- hih malih srca a dah što miriše na mleko neizrecivo slatko goli- cao je moje nozdre. Bilo je rano jutro, sasvim blago, majčica s dečjim nogama smešila se s kl- upe i klimala glavom. Da li mi se to samo učinilo? Crvena mag- la treperi pred mojim očima, to se stotinu, hiljadu crvenih vrata, to se sva crvena vrata Kine otva- raju. Lagano, s decom u naručju, udjoh kroz otvorena vrata, udjoh u grad, prvi put.

Treba imati na umu: velike stvari ne otkrivaju se uvek veli- kim metodima, beznačajni mo- menti odlučuju.

Žureći natrag, nasmejala sam se na prodavca kuvanih kukuruza, a on mi je odmahnuo rukom. Vo- zači rikši bili su mi jasni i poz- nati kao nosači s Jovanove pijace. Moja pratilja je čekala pred vra- tima hotela obavještena da sam negde izišla i ja sam razumela ovu brigu. Njene su ruke bile top- le i skoro sam čula kako ispod cicanne haljine i slabšaog tela, sitno i čisto kuca srce.

„Hajdemo da šetamo“, rekoh, „ostavimo danas zvanične posete...“

Sedimo u parku Zimskog dvorca, iza dugog crvenog zida, uživajući u mirisu bujnog zeleni- la, u cvrkutu ptica i u dalekoj graji dece nalik na muziku citre. Ispred nas je jezero prekriveno lotosom. Devojka priča:

„Zreo lotos ima naročiti mi- ris koji spojen s isparenjima vo- de stvara opojnu mešavinu. Tada, u mesečevim noćima, mnogo je šetača s barkama i oni obično traže mesta gde su lotosi najgušći. Pesnik iz epohe Song, Ro Yng- Long, kaže u jednoj pesmi:

„Ne idite na mesta gde loto- si najgušće rastu!

Ne idite na ta mesta jer ta- mo ćete naći yuann i jang ptice!“

Devojka se smeši: To su pti- ce koje žive uvek u parovima, ni- kada tri zajedno. Ako ih nešto rastavi, ona preostala sleće na mesto gde su lotosi najgušći i ta- mo od tuge umire.

Sedimo dugo kraj jezera. Mei-Me objašnjava šta je to „ti- en-ku“. To je him i vrlo mudar način da se izrazi ono što se di- rektno nije reklo. Zatim pričamo o muzici i ja nalazim da je muzika iznad svih umetnosti jer su joj nepotrebne reči. Govorimo o smis- lu Kineza za preciznost i Mei-Mi kazuje dve anegdote.

Jedan čovek koji je imao li- ce puno ožiljaka želeo je da do- bije svoju sliku, ali da ta slika prikaže njegov lik bez ikakve greške. Otišao je kod slikara ču- venog po smislu za portretiranje i zamolio ga da mu napravi sliku koja će biti „veoma lepa“. Slikar je pristao. Namestio je svoj mo- del kako mu se učinilo najzgod- nije, a zatim je počeo sa radom. Pritom je upotrebljavao šestar i busolu. „Zašto vam je to potreb- no?“ pitao ga je sujetni model. „Da bih mogao tačno da prene- sem sve ožiljke s vašeg lica“, odgovorio mu je slikar.

Jedan bogat čovek želeo je da poručí deset pari pantalone. Uzeo je jedan od starih koje su mu najbolje pristajale i doneo ih kod krojača. „Napravite mi pan- talone tačno prema ovima“ rekao je majstoru. Kada mu je poruč- bina kroz određeno vreme bila isporučena, imao je šta i da vidi. Na svih deset pantalone majstor je s izvanrednom pažnjom imiti- rao zakrpu na kolenu koju su model-pantalone imale.

Mei-Mi je bila duhovita, pa- metna i ljupka.

„Koliko vas ima u porodici?“ „Ja živim sama u Pekingu“ rekla je svojim pičnjim glasom.

„Mož ded je uvek govorio da se vrednost čoveka meri po nje- goj snazi da podnosi samocu“ šalim se ja „to onda znači da Mei-Mi ima vrlo mnogo vred- nosti...“

„O, ne! Ja ne bi smela da kažem kako sam sasvim sama. Imam dosta drugova i oni su svi pažljivi prema meni. Zatim, uvek imam nekoga ko dodje sa strane, jer ja sam profesionalni prevodi- lac... Eto, sad imam vas.“

Mei-Mi pričao o ocu koji ži- vi u drugom gradu i koji je ne- zadovoljan zbog nezavisnog živo- ta svoje kćeri. „On se teško mi- ri s novim shvatanjima“. Majke se jedva seća; ova je umrla jed- ne zime od zapaljenja pluća „jer nismo imali goriva a penicilin su mogli dobiti samo bogati“.

„Vi ćete ipak imati svoju po- rodicu, zar ne?“

„Necu se udavati, s tim je svršeno“ kaže devojka otečno.

„Znate, čovek je uvek voljen previše ili premalo, nikad onoliko koliko treba“.

„To što ste rekli je nesum- njivo jedan mali „tien-ku“, može li tako da se shvati?“

Mei-Mi ima lepe oči i u ovom času one su lako zamagljene.

„Ja sam se vas plašila“ ka- že mi dok polako idemo kroz ale- je prema mostićima što vode ka izlazu.

„Plašila? Mene?!“ Smejem se glasno, grim njena sitna ra- mena i ne nalazim snage da kažem:

„A ja, ja sam se plašila vas...“ Postalo je sve izjednostavo i normalno. Teško da će pismo ko- je šaljem u Beograd moći da ob- jasní prava osećanja.

... Tada sam se prvi put osetila prisutnom u zemlji čije sam gostoprinstvo već desetak dana uživala. Bez obzira kako će se sve to dalje razvijati, ja se na- lazim u Kini, z a i s t a sam tamto. Ništa me više ne uznemirava, sta- pam se sa stvarima oko sebe i nema više ničeg što sprečava da ih uzimam i doživljavam o- nakve kakve su same po sebi. Nerazumevanja koja nastanu biće prirodna i realna, to su teškoće s kojima se vredi boriti. Ali pred- rasude, one su mrtve... To je u- vek najvažnije, rešiti se predube- djenja, raščistiti sa kompleksima. Istina je prosta i lepa, ona istina koja nije samo moja ili tvoja, već jedna jedina čista istina, ravno- dušna i suverena, NEPOBEDIVA.“

Iz knjige putopisa u štampi „KINA“

MESEČNIK ZA KULTURU I UMETNOST / GODINA III 1987 BROJ 3—(18) ODGOVORNI UREDNIK: FLORIKA ŠTEFAN / UREDNICI: DEJAN POZNA- NOVIĆ, DRAŠKO REDJEP, IVAN HOROVIĆ I FLORIKA ŠTEFAN; ESTETSKO - TEH- NIČKA OPREMA: IVAN HO- ROVIĆ, VINJETA: BOGDANKA POZANOVIC, LIST IZDAJE „PROGRES“, NOVI SAD, MAKSIMA GORKOG BROJ 20 TEKUĆI RAČUN KOD NA- RODNE BANKE 800-T-514. BROJ TELEFONA 35-59 SLOG I ŠTAMPA: ŠTAMPA- RIJA „ZEVD A“, VRBAS REDAKCIJA I A D M I N I - S T R A C I J A: NOVI SAD, MAKSIMA GORKOG BROJ 20 CENA PRIMERKU 20.— DIN. GOD. PRETPLATA 300.— DIN.